

Tomasz Kondraszuk

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

METODA KASOWA ROZLICZANIA VAT W ROLNICTWIE

CASH FLOW FOR THE VAT IN THE FARMING

Słowa kluczowe: VAT, rolnictwo, rolnik ryczałtowy, zarządzanie, finanse

Key words: value added tax (VAT), agriculture, flat-rate farmer, management, finance

JEL codes: G14, M48

Abstrakt. Celem artykułu jest przedstawienie możliwości stosowania przez rolników metody kasowej przy rozliczania VAT. Dotyczy to rolników, którzy zrezygnowali z ryczałtu i stali się czynnymi płatnikami tego podatku. Krytycznie oceniono metodę kasową stosowaną w podatkowej książce przychodów i rozchodów (PKPiR). Jednocześnie na przykładzie rolniczego kalendarza rachunkowego (RKR) wykazano, że możliwa jest integracja ewidencji metodą kasową rozliczania VAT z zapisami księgowymi w RKR umożliwiającymi sporządzanie przepływów pieniądza metodą bezpośrednią odpowiednio z działalności operacyjnej, inwestycyjnej, finansowej i prywatnej. Istnieje również możliwość sporządzenia pozostałych sprawozdań finansowych: rachunku wyników, bilansu majątkowego oraz zmian w kapitale własnym. Dla rolnika istotną korzyścią stosowania metody kasowej jest zmniejszenie ryzyka zatorów płatniczych wynikających z konieczności uregulowania VAT przed uzyskaniem płatności od dłużnika. Dla urzędu skarbowego konieczność uregulowania pełnej płatności przed wystąpieniem o zwrot VAT naliczonego istotnie ogranicza możliwość nadużyć w tym zakresie.

Wstęp

Podatek VAT stał się w ostatnim okresie przedmiotem szczególnej uwagi ze względu na ujawnienie ogromnej skali nadużyć przy jego rozliczaniu. Walka organów podatkowych z nadużyciami jest bardzo trudna¹. Powstaje pytanie, czy uda się stworzyć z jednej strony, proste i zrozumiałe zasady jego naliczania, a drugiej, zapewnić skuteczne jego egzekwowanie. Wydawać by się mogło, że w rolnictwie wprowadzenie ryczałtowego sposobu rozliczania VAT, praktycznie zwalniające rolników od wszystkich obowiązków, którym podlega czynny płatnik VAT, jest właściwym rozwiązaniem². To nie rolnik, a odbiorca jego produktów rolnych będący podatnikiem VAT nalicza do ceny netto zryczałtowany zwrot (obecnie 7%) i całą należność przekazuje na konto rolnika. Tak naliczony zryczałtowany zwrot ma rekompensować rolnikowi VAT zapłacony w dokonanych przez niego zakupach.

W przypadku rezygnacji z ryczałtu³ dopuszczono stosowanie dwóch metod rozliczania VAT. Memoriałową, która zakłada, że obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wystawienia faktury lub dokonania sprzedaży, i kasową, która zakłada, że ten obowiązek powstaje dopiero po uregulowaniu płatności. Przy stosowaniu metody kasowej szczegółowe przepisy stanowią, że w przypadku sprzedaży (podatku należnego) dla czynnego podatnika VAT moment powstania

¹ W podręczniku pt. *Dyrektywa VAT. Polska perspektywa. Komentarz* można znaleźć takie określenie VAT: „Obrazowo rzecz ujmując: VAT to zapętlony, wielowarstwowy konglomerat, który jest podatkowym lunaparkiem, gdzie rzeczywistość i zasady prawa są zawieszane lub odwrócone” (tak pisał Lord Justice Sedley w orzeczeniu w sprawie Royal & Sun Alliance UK), a przepisy to „gąszcz splątany niczym spaghetti (za prof. Benem J.M. Terra). W ten „Matrix” wrzucmy jeszcze polskie ingrediencje, którym nieobce są zawilość, niespójność i specyficzna sofistyka, a otrzymamy mieszankę, którą niełatwo strawić” [Namysłowski, Prokop 2012, s. 17-18].

² Problem opłacalności pozostawania na ryczałcie czy przejścia na zasady ogólne był poruszany przez wielu autorów, m.in. takich badaczy, jak: Adam Węgrzyn [2007], Tadeusz Filipiak [2007], Kinga Gruziel [2009], Wioletta Turowska [2010], Daniela Zabielska [2011], Katarzyna Brodzińska [2015], Tomasz Kondraszuk [2016a,b].

³ Zdarza się, że kontrahenci rolników nie chcą przejmować dodatkowych obowiązków związanych z rozliczaniem VAT i jako warunek dalszej współpracy stawiają przejście rolnika na zasady ogólne.

obowiązku podatkowego uzależniony jest od otrzymania zapłaty (lub jej części) od kontrahenta. Natomiast przy sprzedaży dla nieczynnego podatnika VAT wprowadzono dodatkowo ograniczenie czasowe. W tym przypadku obowiązek podatkowy powstaje również z dniem otrzymania całości lub części zapłaty, jednak nie później niż 180. dnia od wydania towaru lub wykonania usługi. Przy zakupach (podatek naliczony) istnieje możliwość rozliczenia VAT w kwartale, w którym została uregulowana całość lub część należności wynikającej z otrzymanej faktury lub w jednym z dwóch następujących okresów (kwartałów) rozliczeniowych.

W artykule przedstawiono zalety metody kasowej rozliczania VAT, która jest mało spopularyzowana nie tylko wśród rolników, ale również w całym sektorze małych podatników (MP). Na przykładzie rolniczego kalendarza rachunkowego (RKR) podjęto również próbę integracji ewidencji podatkowej VAT ze sporządzaniem podstawowych sprawozdań finansowych (przepływów pieniądza, rachunku wyników, bilansu majątkowego i zmian w kapitale własnym).

Materiał i metodyka badań

Materiał badawczy stanowią dotychczasowe publikacje dotyczące zasad ewidencji i rozliczania kosztów w podatkowej księdze przychodów i rozchodów, ze szczególnym uwzględnieniem metody kasowej. Przeanalizowane zostaną aktualne przepisy prowadzenia podatkowej książki przychodów i rozchodów (PKPiR) metodą kasową i możliwości wykorzystania ich do rozliczania VAT. W szczególności omówiony zostanie sposób miesięcznej ewidencji kasowej (wpłat i wypłat) stosowany w RKR [Kondraszuk 2015] i tworzenia na tej podstawie zamknięć półrocznych i rocznych. Sformułowano następujące pytania badawcze:

- czy i w jakim zakresie metoda kasowa rozliczania VAT jest korzystniejsza dla rolnika,
- czy możliwa jest integracja rozliczania VAT z ewidencją kasową prowadzoną w ramach PKPiR,
- czy możliwa jest integracja rozliczania VAT z ewidencją kasową prowadzoną w ramach RKR.

Wyniki badań

Metodę kasową można stosować zarówno na gruncie podatku VAT, jak i podatku dochodowego (PIT). Okazuje się jednak, że w Polsce pomimo wspólnej nazwy obie metody bazują na innych założeniach i występują między nimi duże różnice. Podatnicy, którzy prowadzą PKPiR mogą ewidencjonować koszty za pomocą metody kasowej (zwanej też uproszczoną) lub metody memoriałowej. Zgodnie z polskimi przepisami dotyczącymi metody kasowej, obowiązek podatkowy powstaje w momencie powstania kosztu. Przy czym za dzień powstania kosztu uznaje się co do zasady dzień wystawienia dokumentu (np. faktury) bez względu na to, do jakiego okresu się odnoszą. Zatem jeżeli podatnik rozlicza koszty metodą kasową, będzie je z reguły ujmował w podatkowej księdze przychodów i rozchodów pod datą wystawienia dokumentu będącego dowodem poniesienia tego kosztu (którym głównie jest faktura VAT). Nie ma to nic wspólnego z momentem regulowania płatności i przepływami środków pieniężnych, a wprowadzone uproszczenia zniekształcają wynik finansowy za dany okres. Taka sytuacja nie powinna mieć miejsca. Trudno znaleźć wytłumaczenie, dlaczego Ministerstwo Finansów zdecydowało się na takie rozwiązanie. Trudno podejrzewać brak elementarnej wiedzy z tego zakresu. Może przepisy Unii Europejskiej w zakresie ewidencji księgowej wymagają, aby metoda kasowa była dopuszczona u małych podatników, więc nazwa się zgadza, ale cała reszta nie. Pozostaje pytanie, skąd się bierze ta niechęć do metody kasowej.

W przypadku obowiązującej w Polsce PKPiR ewidencja robi wrażenie nieprzemyślanego, fragmentarycznego zbioru zapisów, niepozwalającego na uzyskanie pełnego obrazu sytuacji finansowej jednostek. Czy można to zmienić z pożytkiem dla gospodarstw i mikroprzedsiębiorstw, a może wystarczy skorzystać z rozwiązań już istniejących w innych krajach⁴. Na przykład w

⁴ Do analizy porównawczej wykorzystano referat przygotowany na Zjazd Katedr Rachunkowości, który się odbył w Toruniu w 2003 roku, Kariny Kurkovej pt. *Uproszczone formy ewidencji księgowej na przykładzie Polski i Czech*.

Czechach w ramach uproszczonej formy ewidencji (nazywanej również prostą) jednostki są zobowiązane do prowadzenia:

- 1) dziennika środków pieniężnych;
- 2) księgi rozrachunków;
- 3) ksiąg pomocniczych w zakresie pozostałych składników majątku;
- 4) inne ewidencje, szczególnie:
  - karty wynagrodzeń, sumaryczne listy płac,
  - karty rezerw (dla celów ustalania podstawy naliczania podatku dochodowego),
  - karty rozliczeń międzyokresowych kosztów.

Jednak kluczowym elementem jest obowiązek inwentaryzacji, którą należy przeprowadzić na dzień zamknięcia ksiąg. Pozwala ona na zweryfikowanie poprawności prowadzonej ewidencji i ustala ostateczne stany składników majątku i źródła jego finansowania.

W trakcie roku prowadzi się ewidencję zmian środków pieniężnych. Dziennik środków pieniężnych zawiera:

- 1) nr wpisu, datę, dokument, treść,
- 2) stan początkowy i zwiększenia kasy (wpłaty),
- 3) zmniejszenia kasy (wyплаты),
- 4) stan początkowy i zwiększenia rachunku bankowego (wpłaty),
- 5) zmniejszenia rachunku bankowego (wyплаты),
- 6) wpłaty działalności operacyjnej (z dalszą możliwością podziału na towary, produkty, usługi, pozostałe) – wpływające na wynik,
- 7) wyплаты działalności operacyjnej (z dalszą możliwością podziału na materiały, towary, wynagrodzenia, fundusz, pozostałe rezerwy) – wpływające na wynik,
- 8) wpłaty niewpływające na wynik;
- 9) wyплаты niewpływające na wynik;

Na bazie inwentaryzacji oraz prowadzonej ewidencji (obrotu kasowe) można sporządzić komplet sprawozdań finansowych, tj.: przepływy pieniężne (metodą bezpośrednią), bilans majątkowy, rachunek zysków i strat oraz zmiany w kapitale własnym (rachunek wyniku całosciowego). Jest to przykład właściwego rozwiązania upraszczającego ewidencję (metoda kasowa)⁵ i jednocześnie zachowującego wymogi sprawozdań finansowych (metoda memoriałowa).

Właśnie na podstawie takich założeń był opracowywany i wdrażany Zunifikowany System Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych (ZSRGR) [Goraj i in. 1996]. Czy mogą one być zastosowane w innych branżach? Na pewno tak, jeżeli u naszych najbliższych sąsiadów, Czechów takie rozwiązanie jest standardem.

Interesujące jest pytanie, co się bardziej opłaca rolnikowi – pozostanie na ryczałcie czy przejście na zasady ogólne przy stosowaniu metody kasowej. W tym przypadku odpowiedź będzie identyczna jak przy stosowaniu metody memoriałowej. W opracowaniu pt. *Dylematy funkcjonowania podatku od wartości dodanej (VAT) w rolnictwie* [Kondraszuk 2016b] podjęto próbę określenia za pomocą formuł matematycznych ostatecznego kryterium wyboru formy opodatkowania VAT w rolnictwie. Okazuje się, że pozostając na ryczałcie rolnik korzysta z dwóch form rekompensat z tytułu podatku naliczonego, zapłaconego przy zakupach. Pierwsza ogólnie znana, to zryczałtowany zwrot podatku VAT w przypadku sprzedaży do kontrahenta czynnego płatnika VAT. W przypadku sprzedaży do kontrahenta niebędącego czynnym podatnikiem VAT rolnik negocjuje cenę sprzedaży z odbiorcą w przedziale wartości ceny netto i ceny brutto (którą kupujący musi zapłacić, jeżeli kupuje od rolnika – czynnego podatnika VAT). Daje to sprzedającemu szanse uzyskania tzw. zwrotu kalkulowanego. Zasady racjonalnego gospodarowania każą mu w ten sposób odzyskiwać VAT zapłacony przy zakupach środków produkcji (VAT naliczony). Ostatecznie rolnik będzie miał korzyść z pozostawania na ryczałcie, jeżeli suma tak uzyskanych zwrotów (ryczałtowy i kalkulowany) będzie wyższa od VAT naliczonego przy zakupach, pomniejszonego o koszty transakcyjne związane z rozliczaniem VAT.

⁵ Szerzej o zaletach i przydatności metody kasowej w pracach [Kondraszuk 1995a,b].

Po przejściu na zasady ogólne podstawą rozliczeń będą posiadane faktury VAT i prowadzona zgodnie z nimi ewidencja zakupów oraz w przypadku stosowania metody kasowej, ewidencja wpłat i wypłat z tytułu regulowania płatności. Korzystanie przez podatnika VAT z kasowej metody rozliczania wymaga terminowego zawiadomienia naczelnika urzędu skarbowego o wyborze tej metody. Rolnik może stosować tę metodę pod warunkiem, że do końca miesiąca poprzedzającego okres, za który będzie stosowana metoda kasowa pisemnie zawiadomi o tym naczelnika urzędu skarbowego (art. 21 ust. 1 ustawy).

Rolnik może czekać z rozliczeniem VAT-u do momentu, gdy zapłaci mu jego kontrahenci. Metoda kasowa nie zmusza go zatem do finansowania dodatkowego obciążenia podatkiem przed uzyskaniem płatności za wystawioną fakturę. Wybór metody kasowej automatycznie oznacza też rozliczanie podatku od towarów i usług co kwartał, co zmniejsza w sposób istotny

W 1.1. Miesięczne zestawienie stanów pieniędzy, wpłat i wypłat brutto [zł], w tym VAT – styczeń Monthly summary of money states, payments and gross payments [PLN], including VAT – January											
Dzień/Day	Forma transakcji/ Form of the transaction ¹⁾	Dokument/Document	Kod zdarzenia/Event code ²⁾	VAT/tax [%]	Stan na początek/ State to start ³⁾ →			Saldo VAT na początek/ VAT balance to start →		VAT	
					opis zdarzenia (za co?)/ event description (for what?)	szt.	kg, dt, l, ha, m ³	wpłaty/ payment of ↓	wypłaty/ payout ↓	należny/ due	naliczony/ included
...											
					razem/total						
1) Forma transakcji: k – ze środków finansowych zgromadzonych w kasie, r – ze środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym, 2) KOD zdarzenia pozwalający jednoznacznie identyfikować za co, 3) Uwzględnić środki pieniężne w kasie oraz na rachunku bankowym. Przeniesienie stanu faktycznego ustalonego na koniec poprzedniego miesiąca, 4) Stan pieniędzy na początek + razem wpłaty – razem wypłaty, 6) Ewentualna korekta wynikająca z różnicy między stanem faktycznym a obliczonym. Jeżeli brakuje pieniędzy musisz uwzględnić dodatkową wypłatę lub w przypadku odwrotnym wpłatę, 7) Stan rozrachunku VAT na początek + należny – naliczony + zwrot VAT-u z US – VAT zapłacony do US (na zasadach ogólnych)					w tym/ in this:	operacyjna/ operational					
						inwestycyjne/ investment					
						finansowa/ financial					
						prywatne/ private					
							zwrot VAT z US/refund from TO	VAT zapłacony/ paid	saldo VAT/balance ⁷⁾		
Obliczony ⁴⁾ Counted											
Stan pieniędzy na koniec miesiąca/ State of money at the end of the month							korekta/correction ⁶⁾		razem wpłaty i wypłaty (po korekcie)/total deposit and payments (after correction)		
Faktyczny/ Actual ⁵⁾											

Rysunek 1. Miesięczny formularz do ewidencji wpłat i wypłat oraz kontroli rozliczeń VAT
Figure 1. A monthly form to register payments and control VAT settlements

Źródło/Source: [Kondraszuk 2015, s. 48-49]

uciążliwość jego rozliczania i środki pieniężne dłużej pozostają do dyspozycji gospodarstwa. Rolnik może zrezygnować z metody kasowej nie wcześniej jednak niż po upływie 12 miesięcy, w trakcie których rozliczał się tą metodą.

Wydaje się, że możliwość rozliczania podatku VAT metodą kasową jest pierwszym krokiem dostosowywania prawa podatkowego do wymogów rachunkowości rolniczej [Kondraszuk 2011, s. 51]. Prowadzona ewidencja na potrzeby podatku VAT powinna być elementem systemu księgowości w gospodarstwie wiejskim i umożliwić efektywne jego zarządzanie (sporządzanie sprawozdań finansowych dla celów wewnętrznych i zewnętrznych). Przykład takiego rozwiązania przedstawiono na rysunku 1 – fragment tabeli do miesięcznych zapisów wpłat i wypłat w RKR.

W momencie wpłaty lub wypłaty w odpowiednich kolumnach obliczany jest VAT należny i naliczony. Stawki podatku są przypisane do kodów zdarzeń gospodarczych, ale w trakcie zapisów, jeżeli istnieje taka potrzeba, można je zmienić. Saldo VAT jest zestawiane oddzielnie dla działalności operacyjnej i inwestycyjnej. Ostateczne saldo VAT jest po stronie VAT należnego lub naliczonego. Ewentualny zwrot z urzędu skarbowego (US) lub wpłata do US jest zapisywana z odpowiednim kodem i pomniejsza należności od US albo pomniejsza nasze zobowiązania w stosunku do US. W ten sposób na bieżąco znamy stan rozrachunków z US z tytułu VAT. Same kwoty wpłat i wypłat brutto korygują stan środków pieniężnych gospodarstwa. Bez problemu wylicza się kwoty potrzebne do obliczeń przepływów z działalności operacyjnej, inwestycyjnej, finansowej i prywatnej. Na koniec miesiąca porównuje się obliczony stan pieniędzy z rzeczywistym. Pozwala to na stwierdzenie kompletności i poprawności ewidencji obrotów pieniądza. Jest to bardzo ważne. Jeżeli nie ma możliwości ustalenia stanu środków pieniężnych, to przyjmuje się za ostateczny stan faktyczny, a stan obliczony koryguje się o właściwą kwotę, która obciąża przepływy działalności prywatnej.

Na podstawie miesięcznej ewidencji sporządzane jest kwartalne zestawienie przepływów pieniądza, które zawiera również stan rozrachunków na początek i koniec kwartału (sporządzony na podstawie spisu z natury). Pozwala to na obliczenie wpływów z tytułu sprzedaży, jak i wydatków z tytułu zakupów i opłat. Kwartalne zestawienia uzupełnione pełnym spisem z natury służą zamknięciom półrocznym, a te z kolei rocznym.

W ramach zamknięć półrocznych i rocznych sporządzane są najważniejsza sprawozdania finansowe (bilans finansowy, przepływy pieniądza, rachunek wyników i zmiany w kapitale własnym). W ten sposób uzyskuje się możliwość tworzenia zamknięć zarówno dla roku kalendarzowego, jak i gospodarczego.

Podsumowanie

Obowiązek podatkowy w podatku od towarów i usług powstaje co do zasady z chwilą zakończenia dostawy towarów bądź wykonania usług. Od reguły tej występują jednak pewne wyjątki. Jeden z nich dotyczy właśnie podatników rozliczających ten podatek metodą kasową. Obowiązek podatkowy może zostać istotnie odroczony w czasie, gdyż jest on uzależniony od daty otrzymania zapłaty. Niestety w obecnym kształcie przepisów podatkowych nie ma możliwości integracji metody kasowej rozliczania VAT z metodą kasową na potrzeby CIT. Pomimo przyjętej nazwy metody jako kasowej, PKPiR nie dopuszcza możliwości uznania obowiązku podatkowego z chwilą wpłynięcia należności lub uregulowania zobowiązań.

Stosowanie metody kasowej przy rozliczaniu VAT na zasadach ogólnych jest korzystne dla rolników, którzy mają kłopoty ze ściągalnością należności i w związku z tym z płynnością finansową. Konieczność zapłaty podatku VAT, pomimo braku zapłaty za dostarczone produkty, pogłębia kryzys finansowy. Metoda kasowa umożliwia regulowanie płatności związanych z VAT należnym dopiero po otrzymaniu należności za sprzedane produkty rolnicze i usługi. Jest prostsza i bardziej zrozumiała, chociaż pod względem wymogów ewidencyjnych wymusza kontrolę rozliczeń należności i zobowiązań. Kwartalny okres rozliczeniowy przy metodzie kasowej pozwala na ograniczenie pracochłonności i kosztów sporządzanych deklaracji VAT. Jednocześnie dla urzędu skarbowego konieczność uregulowania pełnej płatności przed wystąpieniem o zwrot VAT naliczonego istotnie ogranicza możliwość nadużyć w tym zakresie.

Literatura/Bibliography

- Brodzińska Katarzyna. 2015. Podatek VAT w rolnictwie a proces modernizacji gospodarstw rolnych – studium przypadku (VAT in agriculture and the process of modernization of agricultural holdings – case studies). *Roczniki Naukowe SERiA XVII* (3): 56-61.
- Filipiak Tadeusz. 2007. Podatek VAT w gospodarstwach rolnych (VAT in the farms). *Roczniki Naukowe SERiA IX* (1): 109-114.
- Goraj Lech, Tomasz Kondraszuk, Stanisław Mańko, Roman Sass, Teresa Pokrzywa, Elżbieta Wójcik. 1996. *Dane źródłowe i wyniki zuniifikowanego systemu rachunkowości gospodarstw rolniczych* (Source data and results of the unified accounting system of farms). Warszawa: Krajowe Seminarium.
- Gruziel Kinga. 2009. Skutki zmian w rozliczaniu podatku VAT w gospodarstwach indywidualnych (Consequences of changes in VAT settlements for individual farms). *Roczniki Naukowe SERiA XI* (1): 130-135.
- Kondraszuk Tomasz. 1995a. *Próba określenia zakresu i przydatności różnych metod księgowania w rachunkowości i analizie finansowej* [W] Materiały Konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Rachunkowości (An attempt to determine the scope and usefulness of various accounting methods in accounting and financial analysis. [In] Conference Materials of the National Congress of Departments of Accountancy). Warszawa: Szkoła Główna Handlowa.
- Kondraszuk Tomasz. 1995b. Ocena przydatności różnych metod księgowania z punktu widzenia controllingu. [W] *Rachunkowość a proces zarządzania* (Assessment of suitability of various accounting methods from the point of view of controlling. [In] Accounting and the management process). Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej. Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, Akademia Rolnicza w Szczecinie.
- Kondraszuk Tomasz. 2011. Rachunkowość rolnicza a ogólna teoria i praktyka rachunkowości (Agricultural accountancy and the general theory and accounting practice). *Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego* 1 (1): 43-54.
- Kondraszuk Tomasz (red.). 2015. *System rachunkowości uproszczonej dla gospodarstw wiejskich* (Simplified accounting system for farms). Warszawa: Wieś Jutra.
- Kondraszuk Tomasz. 2016a. Wybrane problemy rozliczania VAT w rolnictwie. *Roczniki Naukowe SERiA XVIII* (2): 154-159.
- Kondraszuk Tomasz. 2016b. Dylematy funkcjonowania podatku od wartości dodanej (VAT) w rolnictwie (Chosen problems of accounting for the Vat in the farming). *Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich* 103 (1): 95-107.
- Kurkova Karina. 2003. Uproszczone formy ewidencji księgowej na przykładzie Polski i Czech. [W] *Historia, współczesność i perspektywy rachunkowości w Polsce* (Simplified forms of accounting records on the example of Poland and the Czech Republic. [In] History, present and accounting perspectives in Poland), ed. S. Sojak, 371-382. Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Namysłowski Roman, Dorota Prokop. 2012. *Dyrektywa VAT. Polska perspektywa. Komentarz* (VAT directive. Polish perspective. Comment). Warszawa: Wolter Kluwers Polska.
- Turowska Wioletta. 2010. Ewidencja, rozliczenie i skutki rozrachunków przedsiębiorstw rolniczych z tytułu podatku VAT (The register, accounting and effects of the score-settling of farming enterprises on account of the value added tax). *Zeszyty Naukowe SGGW. Ekonomia i Organizacja Gospodarki Żywnościowej* 82: 229-237.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości* (The Act of 29 September 1994 on accounting). Dz.U. 2016, poz. 1047 ze zm.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług* (The Act of 11 March 2004 on tax on goods and services). Dz.U. 2017, poz. 1221. ze zm.
- Węgrzyn Adam. 2007. Metodyka ewidencji i rozliczania VAT w rolnictwie (Methodology of VAT records and vat accounting in agriculture). *Roczniki Naukowe SERiA IX* (1): 532-536.
- Zabielska Daniela. 2011. Uwarunkowania zasad funkcjonowania podatku VAT w gospodarstwach rolnych (Conditioning of the operation of the VAT rules in agricultural). *Zeszyty Naukowe. Ekonomia i Organizacja Gospodarki Żywnościowej* 89: 61-73.

Summary

The aim of this article is to present the possibility of using farmers' cash accounting method. It is regarding farmers which resigned from the lump sum and became active paymasters of this tax. The cash method used in the tax and revenue book (PKPiR) was critically evaluated. At the same time, on the example of the Agricultural Accountancy Calendar (RKR), it has been shown that it is possible to integrate accounting with the accounting method of VAT accounting with accounting entries in the RKR enabling direct cash flows from operations, investment, financial and private operations. It is also possible to draw up other financial statements: profit and loss account, balance sheet and changes in equity. For a farmer, the significant benefit of using a cash-flow method is to reduce the risk of congestion resulting from the need to settle VAT before receiving payments from the debtor. For the tax office, the necessity to pay the full payment before claiming the input VAT refund significantly limits the possibility of fraud in this regard.

Adres do korespondencji

dr inż., Tomasz Kondraszuk (orcid.org/0000-0003-0359-3123)

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw

02-787 Warszawa, ul. Nowoursynowska 166, tel/fax (22) 593 42 21

e-mail: tomasz_kondraszuk@sggw.pl